

Innhold

TILTAK.....	2
Frivillige som ressurs i fremtidens helse- og omsorgstjeneste	3
Frivilligpolitisk plattform	3
Hva vet vi om frivilligheten i Vefsn?	3
Utfordringsbildet og tiltak for å bidra til å minske utfordringene	4
1. Økonomi.....	4
2. Rekruttering.....	4
3. Lokaler og møteplasser	5
4. Kompetanse.....	5
b).....	5
5. Informasjon.	5
Frivillighet i helsetjenesten	6
Hva trenger kommunen bistand til i fremtidens helse og omsorg?.....	6
Hva trenger frivilligheten for å kunne bidra i fremtidens omsorg	6
Tiltak som imøtekommer begge behovene.....	7

TILTAK	ANSVARLIG	TIDSFRIST	ØKONOMI (eksisterende midler, prosjektmidler, nye midler)	EVENT. KOMMENTAR	PRI- ORITET
Prosjektstilling Småjobbsentral for vaktmesteroppgaver			650.000	Prosjektmidler	
Prosjektstilling implementering av Nyby			650.000	Prosjektmidler	
Prosjekt venneordninger, som spise-, aktivitets-, besøksvenn	Enhetsleder folkehelse Enhetsleder helse				

Frivillige som ressurs i fremtidens helse- og omsorgstjeneste

Frivillige har til alle tider vært en viktig ressurs i helsetjenesten og vil være svært viktige for å bidra til en bærekraftig helsetjeneste. Derfor trenger kommunen dialog med frivillig sektor, men på frivillighetens premisser. Og rammevilkårene for frivillige organisasjoner må sikres.

Frivilligpolitisk plattform

I kommunens frivilligpolitiske plattform står det at *frivilligheten er samfunnsbyggende og spiller en viktig rolle som formidler og forvalter av demokratiske verdier i lokalsamfunnet. Frivillige lag og foreninger bidrar til trivsel, bolyst og sosiale fellesskap. Dette må anerkjennes. Offentlig og frivillig sektor har ulike, men utfyllende roller i samfunnet. Samarbeid bygger på prinsippet om at frivilligheten skal supplere og ikke erstatte offentlige tjenester og aktiviteter. Samarbeid krever ressurser og engasjement, og det må avsettes nødvendig tid til samspillet.*

Frivilligheten er ekspert på rekruttering, frivillig engasjement og lokal mobilisering. Det er viktig for både kommunen og frivilligheten å samarbeide godt, for å finne og å dra nytte av ressursene og engasjementet i befolkningen.

Hva vet vi om frivilligheten i Vefsn?

Vefsn har et rikt organisasjonsliv. Velforeninger, venneforeninger, ideelle og andre frivillige organisasjoner er med på å fremme trivsel og skape aktiviteter i lokalmiljøet. Mobilisering og kobling av mange av de formelle og uformelle ressursene er en viktig del av lokalsamfunnsbasert forebyggende helsearbeid. Frivillige organisasjoner har opparbeidet seg solid kunnskap, mye erfaring og høy tillit i befolkningen.

Den generelle frivilligheta merker et mye lavere engasjement enn før pandemien. Den har skapt mangel. Mangel på aktive medlemmer, mangel på frivillige, mangel på folk til verv, mangel på ressurser som tid og penger, og mangel på kompetanse og kultur. Mange har blitt mye mer bevisste på hva de prioriterer tiden til. En av grunnene er at veldig mange som ble mye hjemme under pandemien – med mye skjermtid og andre hjemlige sysler, har blitt igjen hjemme etter pandemien. En stor andel av organisasjonene har nedgang i medlemstall. Dette kan påvirke deres grunnlag for aktivitet, økonomi og videre rekruttering. Det er en nedgang i rekruttering, og flere organisasjoner sliter med å fylle verv i utvalg og styrever. Den største utfordringen i årene framover vil være tilgang på nye frivillige og dette er ekstra utfordrende med befolkningsutviklingen. Rekrutteringsarbeid og kompetanseheving må derfor prioriteres.

Utfordringsbildet og tiltak for å bidra til å minske utfordringene

Gjennom dialog med frivillige organisasjoner i Vefsn og gjennom Nordland Fylkeskommunes frivillighetsstrategi, kan utfordringene frivillige organisasjoner står ovenfor kategoriseres i følgende overskrifter:

1. Økonomi

For de fleste mindre organisasjoner baseres økonomien på kontingent, innsamlede midler og søknadsbaserte ordninger. Tilskuddsordninger er i mange tilfeller knyttet til prosjekter, mens den største økonomiske utfordringen gjerne henger sammen med ordinær drift. Det er mange muligheter for frivillige organisasjoner til å søke midler. Søkbare midler er imidlertid lite forutsigbare. Det kan være krevende – særlig for små og lokale organisasjoner - å ha oversikt over hvor en kan skaffe penger, og mange søknadsordninger oppleves som byråkratiske.

Tiltak

a) Kommunen bør vurdere om eksisterende søknadsordninger bør gjøres om fra prosjekt til faste driftstilskudd.

b) Inngå flere driftsavtaler med fast driftstilskudd

c) Kommunen jobber allerede i dag med å bistå frivillige lag og foreninger i å finne tilskuddsordninger og bistå med søknadsskriving. Dette må markedsføres bedre.

2. Rekruttering.

Det er utfordrende både å rekruttere nye medlemmer og å rekruttere medlemmer til styreverv. Medlemmer vegrer seg ofte for å påta seg verv som fører til flere forpliktelser og mer ansvar. Enkelte kan vegre seg for å binde seg opp for mye tidsmessig. Folk ønsker i stadig større grad kun delta på tidsavgrensede oppgaver. Disse utfordringene har blitt større de seneste årene.

Tiltak

a) Kommunen skal ta i bruk digitale verktøy som gir mulighet for flere former for frivillig arbeid, der hvor enkeltpersoner kan melde seg til frivillige oppgaver sporadisk.

b) Viktigheten av frivillig sektor, samt det positive med å delta i frivillige arbeid, må synliggjøres. Kommunen bør samarbeide med frivilligheta og privat sektor om minst en årlig holdningskampanje for å fremme viktigheta av frivillig sektor.

c) NAV: Grupper som ikke deltar i frivillig arbeid i dag, må trekkes med - eksempelvis kan personer med helseutfordringer eller et hjelpebehov bidra med frivillig innsats overfor andre

3. Lokaler og møteplasser

For mange organisasjoner er det vanskelig å finne egnede rimelige lokaler for å drive sin virksomhet. Utgifter til lokaler utgjør gjerne en stor del av organisasjonenes budsjett. Hvis man ikke har eget lokale og virksomheten krever utstyr, er lagerplass en utfordring. Det savnes møteplasser mellom frivilligheten og det offentlige, både lokalt og regionalt. Enkelte opplever at det er liten eller ingen dialog mellom organisasjonene – og mellom organisasjonene og kommunen/fylkeskommunen.

Tiltak

a) Kommunen må kartlegge tilgjengelige kommunale møtelokaler og åpne disse for allmennheten. Videre kartlegge tilgjengelige møtelokaler som eies av lag og foreninger. Vurdere om disse kan gjøres tilgjengelig og kan bookes på felles portal.

b) Initiere til dialog og møtepunkt mellom organisasjonene

4. Kompetanse.

Frivilligheten savner kompetanse på flere områder, eksempelvis i søknadsskriving, styrearbeid og rekruttering av nye medlemmer. En annen utfordring er tilfanget av kompetente trenere, instruktører, dirigenter og andre personer med spisskompetanse innenfor sitt felt.

Tiltak

a) Gjennomføre tematiske møter og samlinger med frivilligheta

b) Arrangere felles treff for frivilligheten med fokus på sosiale aktiviteter, faglig innhold og erfaringsutveksling

5. Informasjon.

Det kan være vanskelig for innbyggere å finne tilbud i lokalmiljøet - hvor kan en finne trimgrupper, old-boys-fotball, ledige plasser i et sangkor eller hvor en kan melde seg som frivillig. Det er viktig å gi bedre informasjon til innbyggerne om alt de frivillige organisasjonene driver med, og det er behov for et sted hvor det finnes kontaktinformasjon om hvor en skal henvende seg.

Tiltak

a) Fritid i Vefsn videreutvikles, slik at den også synliggjør arrangementer

b) Klare tematisk definerte kontaktpersoner i kommunen

c) De kommunale ressursene som har ansvar for dialog og samhandling med frivillige organisasjoner skal gjennomføre fire møter i året, to i vårhalvåret og to høsthalvåret, med intensjon om å planlegge konkrete tiltak relatert til de fem definerte utfordringene, anerkjennelse av frivillige og konkretisering av samarbeidsavtaler

Frivillighet i helsetjenesten

Frivillige har til alle tider vært en viktig ressurs i helsetjenesten. Under pandemien fikk vi virkelig oppleve hvor viktige de var - og at samfunnet ikke klarer seg uten denne ressursen. Frivillige organisasjoner vil være viktige for å sikre at fremtidens helse- og omsorgstjeneste blir bærekraftig. De er et viktig supplement, og kan bidra til «det ekstra» for å sikre en god helsetjeneste for pasienter og brukere. Som kommune har vi et særskilt ansvar for tett dialog med frivillig sektor, men på frivillighetens premisser. Og rammevilkårene for frivillige organisasjoner må sikres.

Hva trenger kommunen bistand til i fremtidens helse og omsorg?

Parallelt med at antallet eldre vil øke sterkt og føre til sterk økning i etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester, bremses veksten i tilgjengelig arbeidskraft før den stopper helt opp. For første gang i moderne tid, fra midten av 2030-tallet, vil antallet personer i yrkesaktiv alder *falle* i absolutte tall. Denne utviklingen vil forsterke seg ytterligere etter 2040. Demografiutviklingen betyr altså *både* en økning i antallet eldre *og* en reduksjon i antallet i arbeidsfør alder – samtidig. Utviklingsbildet viser at det ikke er mulig å bemanne seg ut av alle utfordringer som helse- og omsorgstjenesten kommer til å stå overfor. Helt uavhengig av det fremtidige økonomiske handlingsrommet, er det personelltilgangen som begrenser tjenestene og hindrer dem i å utvikle seg videre med dagens innretning.

For å lykkes med å skape en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste med tilstrekkelig kvalitet og omfang, trengs det tiltak som organiserer tjenestene bedre. Det er behov for å bruke kompetanse og ressurser blant pasienter og brukere selv, og blant pårørende, frivillige og andre ressurser i samfunnet. Ansatte i helse og omsorgstjenestene mener de viktigste bidragene fra frivillige er:

1. Sosial støtte, inkludering og fellesskap
2. Venneordninger, som besøksvenn, aktivitetsvenn og spisevenn, lesevenn
3. Småjobbsentral

Hva trenger frivilligheten for å kunne bidra i fremtidens omsorg

Gjennom dialog med kommunens innbyggere, kommer det frem noen viktige funn vi må ha med oss i det videre arbeidet:

- Kommunen må kartlegge hva de ulike frivillige organisasjonene kan bidra med.
- Kommunen må konkretisere hva det er vi trenger bistand til. Det må også organiseres kursing eller oppfølgingssamtale i etterkant av oppdrag.
- Kommunen må gå i dialog med frivillige organisasjoner om oppgavefordeling mellom organisasjonene
- Frivilligheta vil anerkjennes for den innsatsen de gjør
- Kommunen må bidra for at flere rekrutteres inn i frivillighet.

Tiltak som imøtekommer begge behovene

Konkretisering av behov for bistand

1. Forpliktende samarbeidsavtaler.
2. Lage rutine for oppfølging av frivillige
3. Legge til rette for frivillighet uten medlemsforpliktelse: eks via Småjobbsentral og Nyby –

Aktiviteter og tiltak for anerkjennelse av frivilligheten:

Strategi:

Kommunen må jobbe for å stimulere til at det skapes mer frivillig engasjement for å styrke de frivillige organisasjonenes rolle, både som nærmiljøbygger, som en inkluderende kraft og som bidragsyter i å løse felles samfunnsutfordringer.

Tiltak:

1. Etablere årshjul for ulike aktiviteter for å gi anerkjennelse til lag, foreninger og enkeltpersoner i frivilligheten
2. Invitere til julebord, julefrokost, eller andre arrangementer som viser at vi setter pris på frivillige
3. Frivillighetsdagen, et arrangement som skal inspirere og gi faglig påfyll